Bijlage Duivens uitgangspunten

In deze bijlage wordt nader toegelicht wat wordt verstaan onder de Duivense uitgangspunten. Daarbij wordt aangegeven of deze zijn ingegeven door het intentiebesluit van de gemeenteraad op 3 juli, dan wel voortkomen uit de inwonersraadpleging met de Toekomstbus in september. Door deze uitgangspunten expliciet te benoemen en te duiden, wordt geborgd dat de wensen, zorgen en aandachtspunten van de gemeenteraad, inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners een herkenbare plek krijgen in het gesprek met de beoogde partnergemeenten Westervoort, Zevenaar en Doesburg.

a. Zorgvuldigheid, transparantie en een inhoudelijk proces

In het intentiebesluit van 3 juli jl. werd de intentie uitgesproken om een gemeenschappelijk herindelingsproces aan te gaan, onder voorwaarde van een zorgvuldig, transparant en inhoudelijk proces. Dit betekent dat het traject doordacht en open wordt uitgevoerd, met duidelijke informatievoorziening en inhoudelijke motieven als basis. Daarmee wordt recht gedaan aan de belangen van alle betrokkenen en ontstaat een breed gedragen proces.

Hierbij wordt door het college veel waarde gehecht aan een benadering die gebaseerd is op gelijkwaardigheid en wederzijds respect tussen alle betrokken partijen. Het proces moet ruimte bieden voor een open dialoog, waarbij belangen en zorgen van inwoners, maatschappelijke organisaties en bestuurlijke partners serieus worden genomen. Alleen door samen te werken op basis van vertrouwen en inhoudelijke argumenten kan worden gekomen tot een gedragen en toekomstbestendige uitkomst.

b. Wijkraden, dorpsraden en buurtverenigingen

Het uitgangspunt ‘ontwikkeling van een plan om wijkraden, dorpsraden en buurtverenigingen te activeren en te ondersteunen en hen gevraagd en ongevraagd te laten adviseren’ houdt in dat lokale gemeenschappen actief betrokken worden bij het herindelingstraject. Dit betekent dat er beleid wordt ontwikkeld om deze groepen te versterken in hun rol als vertegenwoordigers van de leefomgeving. Dit uitgangspunt is ingegeven door het intentiebesluit van 3 juli jl. en draagt bij aan een herindeling die recht doet aan de lokale betrokkenheid en het maatschappelijk draagvlak.

c. Behoud en ontwikkeling van de identiteit van de kernen, met behoud en versterking van kleine dorpen en kernen, met ruimte voor woningbouw, ontmoetingsplekken en voorzieningen dichtbij huis

Onder behoud van identiteit van de kernen Duiven, Groessen en Loo wordt verstaan dat elk dorp zijn eigen historie, sociale netwerken, dorpskarakter en herkenbare voorzieningen behoudt en dat besluitvorming, ruimtelijke plannen en dienstverlening zodanig worden vormgegeven dat lokale cultuur, evenementen, dorpsraden, woon- en werkomgevingen en herkenbare openbare ruimten gewaarborgd blijven, met ruimte voor eigen gewoonten en initiatieven, zichtbare herkenbaarheid in beleid en communicatie, en zekerheid dat lokale belangen en prioriteiten structureel worden meegenomen bij bestuurlijke afwegingen.

Het intentiebesluit koppelt dit uitgangspunt aan aanvullende aandachtspunten: het versterken van het buitengebied als aantrekkelijke plek voor ontspanning, natuurbeleving, wonen en recreatie met ruimte voor landschappelijke verbindingen, woningbouw en een sterk fietsnetwerk; en het behouden en versterken van kleine dorpen en kernen met ruimte voor woningbouw, ontmoetingsplekken en voorzieningen dichtbij huis. De inwoners-raadpleging met de Toekomstbus laat zien dat 57,5% van de respondenten dit onderwerp belangrijk vindt en dat 45,8% zich zorgen maakt dat bij een herindeling minder aandacht is voor zijn of haar buurt. Het is dus noodzaak dat in het herindelingsontwerp geborgd wordt dat een gemeentelijke herindeling niet ten koste van identiteit gaat.

Het behoud van interne samenhang en een doordacht dorps- en kernenbeleid is essentieel voor de uitvoerbaarheid van het herindelingsontwerp en vormt bovendien één van de toetsingscriteria die de minister van BZK en de Tweede Kamer hanteren bij de beoordeling van het herindelingsadvies.

d. Behoud van de dienstverlening en nabijheid van bestuur, zowel met een gemeenteloket als digitaal waarbij aandacht voor de inwoners, de dorpen en buurten centraal staat.

Onder nabijheid van bestuur wordt verstaan dat bestuur en dienstverlening voor inwoners en ondernemers gemakkelijk en laagdrempelig bereikbaar blijven, zowel fysiek als digitaal; dit omvat lokale contactpunten en spreekuren of mobiele loketten in dorpen en wijken, zichtbare bestuurlijke aanwezigheid van raad en college in de gemeente, korte lijnen voor vragen en klachten, snelle en duidelijke communicatie, toegankelijke digitale kanalen en maatwerk in dienstverlening, en structurele mogelijkheden voor inwonersparticipatie en advies zodat besluiten begrijpelijk zijn en het vertrouwen in het lokale bestuur behouden blijft.

De inwonersraadpleging met de Toekomstbus toont dat 72,5% van de respondenten waarde hecht aan de aanwezigheid van een gemeenteloket voor contact met de gemeente en 67,1% waarde hecht aan digitale manieren om contact te leggen met de gemeente. Deze voorkeur onderstreept dat fysieke en digitale bereikbaarheid naast elkaar moeten blijven bestaan en elkaar moeten versterken.

Tegelijkertijd geeft de raadpleging aan dat 67,5% van de respondenten zich zorgen maakt dat de aandacht voor inwoners kan afnemen bij een gemeentelijke herindeling en 57,4% vreest dat de afstand tussen gemeente en inwoners zal toenemen; dit vereist dat het herindelingsontwerp concrete waarborgen bevat voor behoud en versterking van nabijheid, vastgelegd in dienstverlening, participatie-instrumenten en lokale contactpunten.

e. Behoud van lokale voorzieningen, zoals winkels, horeca, (sport)verenigingen, scholen, voorzieningen voor jongeren en voorzieningen voor ouderen;

Zowel de gemeenteraad als de inwoners hechten veel waarde aan het behoud van voorzieningen bij een gemeentelijke herindeling. In het intentiebesluit is expliciet als aandachtspunt opgenomen dat het behouden van belangrijke voorzieningen, zoals bibliotheken, gewaarborgd moet worden en dat daarbij wordt uitgegaan van een goede spreiding over de verschillende dorpen en kernen.

De uitkomsten van de inwonersraadpleging met de Toekomstbus onderstrepen deze prioriteit: 69,5% van de respondenten geeft aan dat het behoud van voorzieningen een belangrijk onderwerp is richting het herindelingsontwerp. Qua voorzieningen wordt in eerste instantie gedacht aan winkels en horeca (78,2%), (sport)verenigingen (70,3%) en scholen (65,7%). 61,3% van de respondenten vraagt daarnaast specifiek aandacht voor jongeren en ouderen. Daarbij wordt gedacht aan ontmoetingsplekken en toegang tot openbaar vervoer.

f. Er moet op een evenwichtige wijze recht worden gedaan aan de vermogenspositie (inclusief toekomstige revenuen van grondexploitaties) van de afzonderlijke gemeenten en de belastingdruk voorafgaand aan de herindeling

Zoals in de aanleiding als is toegelicht heeft de gemeenteraad van Duiven zich georiënteerd op de mogelijkheden om tot de fusiedatum beslissingen te nemen over investeringen en uitgaven met gebruikmaking van de eigen bestaande financiële middelen. Daarbij is het van belang dat iedere gemeente tot de fusiedatum de ruimte houdt om eigen, goed onderbouwde en verantwoorde, financiële besluiten te nemen. En dat het tegelijk van belang wordt geacht dat de nieuw te vormen gemeente een gezonde en solide financiële startpositie zal hebben. Om beide uitgangspunten recht te doen zal er ingezet moeten worden op constructief overleg tussen de beoogd fusiepartners, in ieder geval vanaf het moment van de vaststelling van het herindelingsontwerp. Op deze wijze kan op een evenwichtige wijze recht worden gedaan aan de vermogenspositie (inclusief toekomstige revenuen van grondexploitaties) van de afzonderlijke gemeenten en de belastingdruk voorafgaand aan de herindeling.

g. Een solide financiële startpositie voor de nieuwe gemeente.

De financiële uitgangspositie van een fusiegemeente is een belangrijk aandachtspunt binnen het herindelingsproces. In het intentiebesluit van 3 juli is dit nadrukkelijk benoemd, en ook tijdens de inwonersraadpleging met de Toekomstbus in september is de financiële situatie zowel als kans als als zorg naar voren gebracht. Deze positie wordt daarom ingebracht in de bredere discussie over collectieve uitgangspunten voor het herindelingstraject. Daarbij is van belang dat de financiële uitgangspositie niet alleen lokaal relevant is, maar ook geldt als toetsingscriterium bij de beoordeling van het herindelingsadvies door de provincie, de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de Tweede Kamer.

h. De borging van de uitvoering van de bestaande (ruimtelijke en infrastructurele) plannen, zoals met name woningbouw

Het realiseren van nieuwe woningen wordt breed gezien als een urgent thema, waarbij een belangrijke taak is weggelegd bij gemeenten. In het intentiebesluit werd het borgen van bestaande (ruimtelijke en infrastructurele) bouwplannen dan ook opgenomen als aandachtspunt.

De inwonersraadpleging met de Toekomstbus toont aan dat dit onderwerp ook leeft onder inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Zo geeft 51,6% van de respondenten aan dat er meer gebouwd moet worden.

i. Versterking buitengebied

Het uitgangspunt ‘het versterken van het buitengebied als aantrekkelijke plek voor ontspanning, natuurbeleving, wonen en recreatie’ is ingegeven door het intentiebesluit van 3 juli jl., waarin het belang van een vitaal en toegankelijk buitengebied nadrukkelijk is onderstreept. Hiermee wordt ingezet op het benutten van de ruimtelijke en landschappelijke kwaliteiten van het landelijk gebied, met aandacht voor natuurontwikkeling, recreatieve voorzieningen, passende woningbouw en een sterk fietsnetwerk. Door ruimte te bieden aan landschappelijke verbindingen en duurzame woonvormen draagt dit uitgangspunt bij aan een toekomstbestendige inrichting van het buitengebied, die aansluit bij de wensen van inwoners en de bredere ambities van de nieuwe gemeente.

j. Een ambtelijke organisatie met kennis en slagkracht

Een grotere ambtelijke organisatie beschikt over meer kennis, capaciteit en slagkracht, waardoor zij beter in staat is om complexe vraagstukken aan te pakken en de kwaliteit van dienstverlening te versterken.Ook uit de inwonersraadpleging met de Toekomstbus blijkt dat dit perspectief breed wordt gedeeld: 52,3% van de respondenten ziet de vorming van een grotere ambtelijke organisatie als een kans om de kwaliteit van dienstverlening en beleidsuitvoering te versterken.

Bij het vormgeven van de nieuwe ambtelijke organisatie is het belangrijk om gebruik te maken van de kennis, ervaring en inzichten die binnen alle vier betrokken gemeenten en hun ambtelijke organisaties aanwezig zijn. Zowel 1Stroom als de gemeente Zevenaar bevinden zich in een fase van doorontwikkeling van hun organisatie. Deze trajecten leveren waardevolle lessen op die kunnen worden toegepast op de te vormen organisatie.

Door deze ervaringen actief te benutten en te combineren met de sterke punten van alle betrokken organisaties, ontstaat de mogelijkheid om het beste van vier werelden samen te brengen. Dit vraagt om een open houding, lerend vermogen en de bereidheid om van elkaar te leren. Op die manier kan een toekomstbestendige ambtelijke organisatie worden opgebouwd die niet alleen efficiënt en wendbaar is, maar ook stevig geworteld in de kracht van de regio.

k. De positie in de regio

Onder positie in de regio verstaan we de strategische ligging, invloed en rol van de te vormen fusiegemeente binnen het regionale speelveld en samenwerkingsverbanden, en hoe die positie bijdraagt aan duurzame ontwikkeling, behoud en versterking van landschap, het creëren van gevarieerde werkgelegenheid en het waarborgen van een gezonde leefomgeving.

De nieuwe gemeente krijgt door schaal en samenvoeging een veel grotere stem in regionale afwegingen en bij partners dan de afzonderlijke gemeenten nu hebben; dit vergroot het vermogen om regionale investeringen, infrastructuurprojecten en arbeidsmarktinitiatieven richting onze eigen duurzaamheids- en landschapsambities te sturen. In gesprek met regiopartners wordt prioriteit gegeven aan integrale thema's zoals klimaatadaptatie, bereikbare en toekomstbestendige bedrijventerreinen en initiatieven die lokale werkgelegenheid diversifiëren, zodat regionale keuzes direct bijdragen aan een gezonde leefomgeving voor inwoners.

I. Investeringsagenda

Het intentiebesluit noemt inzicht in (de mogelijkheden van) afspraken met de provincie over een investeringsagenda als afzonderlijk punt. Sinds het moment van het intentiebesluit zijn gesprekken gevoerd met de andere gemeenten en de provincie over het traject om te komen tot een dergelijke investeringsagenda.

Nu kan de basis worden gelegd voor een agenda die inhoudelijke fysieke, economische en sociaal-maatschappelijke opgaven verbindt aan bestuurlijke keuzes en gezamenlijke uitvoering, ten dienste van het gebied de Liemers als geheel.
Deze investeringsagenda richt zich nadrukkelijk op de grote opgaven die de (nu nog bestaande) gemeentegrenzen overstijgen: de forse woningbouwopgave, verbetering van bereikbaarheid en mobiliteit, de versterking van de regionale economie en het verder versterken van de sociaal-maatschappelijke structuren binnen het gebied.

De Investeringsagenda biedt de mogelijkheid om ambities – zoals met elkaar te verwoorden in de visie op de nieuwe Liemerse gemeente in het herindelingsontwerp en -advies – te koppelen aan prioriteiten, middelen en uitvoeringskracht. Regio, provincie, Rijk en Europa zijn hierin allen potentiële partners.

Ook andere partijen – zoals woningcorporaties, ondernemers, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties binnen de Liemers – spelen een rol in de opgaven waar de Investeringsagenda zich op richt. Door hun betrokkenheid op het juiste moment in het proces te organiseren, ontstaat niet alleen inhoudelijke verrijking, maar ook bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak.

De kracht van de Investeringsagenda ligt in het maken van scherpe keuzes: investeren in en fondsenwerving voor wat voor het geheel van de Liemers écht het verschil maakt. Niet alles kan overal. Juist dat vraagt om regie, focus en gezamenlijk eigenaarschap.

De Investeringsagenda vormt het strategisch fundament onder de samenwerking tussen de vier gemeenten/ de nieuwe gemeente en de medeoverheden en haar partners in het gebied. Het biedt een stevig inhoudelijk vertrekpunt voor de toekomstige Liemerse gemeente. Niet alleen als bestuurlijke eenheid, maar als samenhangend, herkenbaar en ambitieus gebied binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen en de provincie Gelderland.

m. Veiligheid

Uit de inwonersraadpleging met de Toekomstbus blijkt dat 61,9% van de respondenten veiligheid een belangrijk thema vindt in relatie tot de gemeentelijke herindeling. Daarbij gaat het niet alleen om sociale veiligheid, maar ook om het ervaren van een veilige leefomgeving — met aandacht voor verkeersveiligheid, goed verlichte openbare ruimten, en de beschikbaarheid van hulpdiensten.

Een gemeentelijke herindeling kan hieraan bijdragen door schaalvoordelen te benutten en beleidsmatig sterker te sturen op integrale veiligheid. Door het bundelen van kennis, middelen en uitvoeringskracht ontstaat meer ruimte voor gebiedsgerichte aanpakken, zoals het verbeteren van infrastructuur, het versterken van toezicht en handhaving, en het realiseren van veilige routes voor voetgangers en fietsers. Zo kan de herindeling bijdragen aan een omgeving waarin inwoners zich daadwerkelijk veiliger voelen.

n. Bereikbaarheid met eigen vervoer en openbaar vervoer

Hoewel bereikbaarheid met eigen en openbaar vervoer niet expliciet als antwoordoptie was opgenomen in de multiplechoicevragen, heeft 2,6% van de respondenten bij de inwonersraadpleging dit onderwerp spontaan aangedragen als een voor hen belangrijk thema in het kader van het herindelingsontwerp.

o. Onderhoud van groen en wegen

Uit de inwonersraadpleging blijkt dat 53,8% van de respondenten het onderhoud van groen en wegen als een belangrijk thema beschouwt in het kader van de gemeentelijke herindeling. Dit onderstreept het belang dat inwoners hechten aan een verzorgde en toegankelijke leefomgeving. Daarnaast geven veel respondenten aan dat zij de ontwikkelingen rondom de A15 nauwlettend volgen en van grote betekenis achten voor de bereikbaarheid en ruimtelijke inrichting van de regio. Deze signalen vormen waardevolle input voor het herindelingsontwerp en de toekomstige beleidsprioriteiten.

p. Het ontwikkelen van een gezamenlijke aanpak door de beoogde fusiepartners om de toegang tot zorg en ondersteuning voor jongeren en ouderen te verbeteren

In het intentiebesluit werd het verbeteren van toegang tot zorg en ondersteuning voor jongeren en ouderen expliciet als aandachtspunt meegegeven richting het herindelingsontwerp. Het belang van dit onderwerp zien we ook terug in de resultaten van de inwonersraadpleging met de Toekomstbus; 61,3% van de respondenten vraagt daarin nadrukkelijk aandacht voor jongeren en ouderen, bijvoorbeeld in relatie tot voorzieningen die men wil behouden.

Het verkorten van wachttijden in de WMO en jeugdzorg wordt als aandachtspunt meegenomen in het herindelingsontwerp. Ook op dit vlak kan de aanname gemaakt worden dat een grotere, sterkere organisatie beter in staat is om de toegang tot zorg en ondersteuning voor jongeren en ouderen (waaronder het verkorten van wachttijden in de WMO en jeugdzorg) beter te organiseren.